

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Кваліфікаційна робота
бакалавра

з теми: **«МОДЕРНІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО
ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ»**

Виконав: здобув вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
GRS1-B20 групи
спеціальності: 241 Готельно-ресторанна справа
за ОПП «Готельно-ресторанна справа»
Олександр КУЗЬМІН

Науковий керівник:
кандидат географічних наук,
старший викладач кафедри
туризму та готельно-ресторанної справи
Інна КОВТУНИК

Рецензент:
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки підприємства
Віталій ТКАЧУК

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСІВ МОДЕРНІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	6
1.1. Готельно-ресторанне господарство: сутність, склад, завдання.....	6
1.2. Модернізація індустрії гостинності.....	13
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СФЕРИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ РЕГІОНІВ	21
2.1. Моніторинг показників діяльності суб'єктів туристичної індустрії.....	21
2.2. Зовнішні і внутрішні фактори впливу на розвиток готельно-ресторанного господарства.....	28
2.3. Проблеми модернізації індустрії гостинності.....	31
Висновки до розділу 2.....	34
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	37
3.1. Стратегічне управління модернізаційними процесами у сфері готельно-ресторанних послуг.....	37
3.2. Модернізація веб-сайтів готельно-ресторанних комплексів.....	42
3.3. Еко-тренд у сфері гостинності.....	47
Висновки до розділу 3.....	55
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Актуальність теми. Модернізація стає обов'язковою складовою розвитку сучасної економіки, метою якої є її якісно новий розвиток відповідно до потреб суспільства та світових стандартів. Враховуючи особливості функціонування індустрії готельно-ресторанних послуг, її взаємодія з суб'єктами різних сфер економіки; залежності від зовнішніх і внутрішніх факторів, від туристичного потенціалу регіону актуальності набувають проблеми її модернізації.

У Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, однією із основних стратегічних цілей виділено «забезпечення ефективного і комплексного (економічного, соціального, екологічного та інноваційного) використання наявного туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу. Також питання галузі туризму є пріоритетним напрямом розвитку регіонів, що відзначено у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та стратегіях розвитку областей.

На сьогодні, незважаючи на багатий ресурсний потенціал регіонів України, їх туристичну спеціалізацію розвиток готельно-ресторанного господарства потребує модернізаційних заходів, їх досліджень та прикладних реалізацій. Все вище зазначене підтверджує актуальність теми даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми модернізації індустрії гостинності знайшли відображення у публікаціях науковців А. Голод [5, 6], О. Олійник, Н. Сапельнікова, О. Тонких [27], О. Четирбук [48], М. Шашина [51] та ін. Питання інновацій в процесі модернізації сфери готельно-ресторанних послуг досліджували такі вчені як: Г. Кіш [15], О. Коркула [17], Т. Лисюк [19], С. Красножон [22], Н. Серeda [37] та ін. Проте, враховуючи зміни політичного характеру та економічну нестабільність в країні протягом останніх років тема процесів модернізації у сфері готельно-ресторанних послуг потребує вивчення і прикладної реалізації з метою підвищення ефективності діяльності закладів харчування та проживання..

Мета і завдання. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних засад модернізації, аналіз діяльності сфери готельно-ресторанних послуг регіонів і з'ясування проблем її модернізації та визначення стратегічних напрямів модернізації готельно-ресторанного господарства в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити поняття готельно-ресторанне господарство, склад, його характеристики;
- розглянути науково-теоретичні підходи модернізації індустрії гостинності;
- провести моніторинг показників діяльності суб'єктів туристичної індустрії;
- розкрити фактори впливу на розвиток готельно-ресторанного господарства та виділити проблеми його модернізації;
- сформулювати перспективні напрями модернізації готельно-ресторанного господарства.

Об'єктом дослідження є процеси розвитку підприємств сфери готельно-ресторанних послуг.

Предметом дослідження є модернізація готельно-ресторанного господарства регіону.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети та розв'язання поставлених завдань у роботі використовувались різноманітні методи наукового дослідження: аналізування, порівняння, систематизація та узагальнення – для уточнення сутності та змісту понять «готельно-ресторанне господарство», «модернізація»; порівняльного аналізу – для дослідження показників діяльності суб'єктів туристичної індустрії, в т.ч. закладів поселення та харчування, зовнішніх та внутрішніх чинників впливу; табличний – для наочного відображення результатів дослідження; метод узагальнення – для формування перспективних напрямів модернізації готельно-ресторанного господарства.

Інформаційною базою дослідження при виконанні бакалаврської роботи були публікації вітчизняних та зарубіжних науковців з даної теми, навчальні посібники та підручники, законодавчі акти, стратегічні документи державного та регіонального рівнів, туристична статистика України Державного агентства розвитку туризму України, Стратегічна Дорожня карта «Відновлення малого та середнього бізнесу у секторі туризму та гостинності в 2023–2033 роках, інтернет ресурси за темою дослідження.

Структура та обсяг курсової роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 67 сторінок, список використаних джерел нараховує 51 найменування. У роботі 7 таблиць, 15 рисунків.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджена теоретична площина готельно-ресторанного господарства та процесів модернізації, проаналізовано діяльність сфери готельно-ресторанних послуг і з'ясовані проблеми їх розвитку та запропоновано стратегічні напрямки модернізації готельно-ресторанного господарства.

Результати проведених досліджень уможливають отримання таких висновків:.

1. Готельно-ресторанне господарство є складовою галузі туризму, діяльність якого спрямована на задоволення потреб туристів у вигляді житла та харчування. Економічна суть діяльності підприємств готельно-ресторанного господарства полягає у нематеріальному характері діяльності, так як результатом діяльності є послуга. До основних принципів управління готельно-ресторанним господарством слід віднести: цілеспрямованість, безперервність, гнучкість, циклічність, мінімальні витрати при максимальному результаті, альтернативність, абсолютна цінність споживача. Діяльність підприємств готельно-ресторанного господарства є системне явище, де відбувається взаємодія різних суб'єктів в процесі їх господарської діяльності (будівництво, транспорт, промисловість, торгівля, медичне обслуговування, страхування і т.д.).

2. Дослідження науково-теоретичних підходів модернізації індустрії гостинності дозволили сформулювати наступне: 1) модернізації це - процес перетворення та вдосконалення, в ході яких відбувається перехід від одного стану розвитку до іншого в напрямі його якісного вдосконалення; 2) модернізація неможлива без впровадження інновацій; 3) перспективними інноваційними технологіями у готельно-ресторанному господарстві є: «екологічні» готелі; розумне резервування парковки, віртуальні (цифрові) ключі від номерів, інфрачервоні сканери, безконтактні платіжні системи, веб-чат-боти, голосове керування в готельно-ресторанному бізнесі, автоматизовані

системи управління; 4) успішні екологічні практики для суб'єктів готельно-ресторанного господарства - використання енергії з відновлюваних джерел, водозбереження, мінімізація використання пластику, компостування органічних відходів, екологічно чисті засоби прибирання.

3. Аналіз процесів діяльності сфери готельно-ресторанних послуг показав, що ключевим фактором розвитку регіонального туризму є туристичні ресурси регіонів та їх інфраструктура. Складовою туристичної інфраструктури є готельно-ресторанне господарство, моніторинг показників діяльності за 2021-2023 роки якого показав: 1) зменшення податкових надходжень майже у всіх регіонах України та м. Києві, окрім Закарпатської, Львівської, Київської областей; 2) більш половини всіх податкових надходжень до бюджету – сплачена готелями; 3) зростання туристичного збору присутнє у західних регіонах, у зв'язку з переїздом населення з окупованих та прифронтових територій; 4) значне скорочення розміру туристичного збору відбулося у таких регіонах як: Херсонщині, Миколаївщині, Донеччині, Луганщині; 5) відбулося зменшення: загальної кількості платників податків, що займаються туристичною діяльністю, як юридичних осіб та і фізичних осіб-підприємців; 6) незначні покращення цих показників присутні у 1 кварталі 2014 року у порівнянні з відповідним періодом 2023 року.

4. Основою регіонального розвитку сфери готельно-ресторанних послуг є потенціал регіону, а саме природно-рекреаційний та історико-культурний. На розвиток даного напрямку мають вплив безліч факторів, як внутрішніх так і зовнішніх. До внутрішніх факторів належать: здатність керувати в умовах ринку, інноваційна політика підприємства, досягнення високих конкурентних цілей, підвищення якості послуг; до зовнішніх: політико-правові, економічні, науково-технічні та соціально-демографічні фактори.

До головних проблем, які на сьогодні мають вплив на процеси модернізації готельно-ресторанного господарства регіону належать такі як: відсутність дієвої стратегії управління розвитком сфери гостинності як на регіональному рівні так і на рівні окремих підприємств; відсутність

регіонального та місцевих органів управління розвитком сфери гостинності; нестача власних фінансових ресурсів; відсутність державної підтримки сфери послуг; застаріла матеріально-технічна база та низький рівень розвитку супутньої інфраструктури; недостатнє використання автоматизованих систем управління; фрагментарний характер міжнародного співробітництва у сфері гостинності. Вирішення вищезазначених проблем у сфері готельно-ресторанного послуг, можливе за умов застосування єдиного підходу до стратегічного управління процесами з акцентом на інноваційний розвиток.

5. Для розвитку та ефективної діяльності готельно-ресторанного господарства регіону необхідно приділяти увагу стратегічному управлінню, яке є ключовою складовою успішного функціонування підприємств. Основними етапами стратегічного управління є: визначення мети та цілей, аналіз оцінки через вивчення зовнішнього середовища, формування стратегії, реалізація стратегії, контроль та оцінка. Запропоновано стратегію, яка створює цілісний план модернізаційних процесів у сфері готельно-ресторанних послуг, де серед основних напрямів: клієнтоорієнтованість, управління ризиками, інновації, фінансова стійкість, маркетинг та продажі, розвиток персоналу, технічна інфраструктура.

Ефективним напрямом в стратегічному управлінні модернізаційними процесами є орієнтація закладів сфери послуг на інноваційний розвиток. Запропоновано розвиток веб-порталів суб'єктів готельно-ресторанних послуг, де означено основні етапи їх модернізації, а саме: аналіз поточного стану веб-сайту, оптимізація контенту для пошукових систем, покращення процесу бронювання, впровадження технологічних рішень, стратегії маркетингу для підвищення видимості. Також, необхідно приділити увагу екологічним питанням при наданні послуг проживання та харчування за умови максимального використання природних ресурсів і натуральних матеріалів. Розвиток концепції екологічного закладу є економічно ефективним і має ряд переваг: збереження навколишнього середовища, формування позитивного іміджу, розширення контингенту споживачів готельного-ресторанного

продукту, економія ресурсів (електроенергії, теплової енергії, природного газу, водних ресурсів, тощо).

Такі напрямки модернізації у сфері готельно-ресторанної індустрії дозволять підприємствам забезпечити їх конкурентоспроможність на ринку послуг, якість обслуговування та фінансову стійкість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичне дослідження втрат туристичної індустрії від війни в Україні: Аналітичний звіт з науково-дослідної роботи. Національна туристична організація України. Київ. 2023. URL: <https://nto.ua/assets/files/ntou-library-war-%D0%86mpact-analysis.pdf>.

2. Балджи М.Д., Бойко О. С. Сутність модернізації в контексті сучасної економічної категорії: Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки. 2015. Ч. 1, No 11. С. 64-67. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3562>.

3. Бужимська К.О. Теорія модернізації: виникнення, розвиток, сучасний стан // Вісник ЖДТУ. 2008. No 2(44).С. 216 -227.

4. Гакова М.В. Управління підприємствами готельно-ресторанного господарства: сутність та специфіка. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Випуск 13, частина 1 • 2017. С. 55-59. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/13_1_2017ua/14.pdf.

5. Голод А., Никига О. Проблеми модернізації індустрії гостинності Карпатського регіону. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності. С.8-10. URL:https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/25383/1/STRIG_2020_02_8-10.pdf.

6. Голод, А., Кулик, О., & Ушакова, К. (2019). Маркетингові механізми модернізації закладів ресторанного господарства. Сталій розвиток економіки, (4 (45), 150-156. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/101>.

7. Гончар Л. О. Стратегічне управління змінами у сфері послуг: теоретико-методологічні та практичні аспекти : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 340 с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12683.pdf>.

8. Готельно-ресторанний бізнес: навч. посібник. / О.А.Ніколайчук, Н.С.Приймак, О.А. Сімакова, А.В. Слащева, Ю.А. Горяйнова, Ю.М. Коренець, О.А. Боднарчук, О.А. Пусікова,Є.Г. Клевцов; ред. О.А. Ніколайчук. Кривий Ріг :

Вид.ДонНУЕТ, 2022. 250 с UPL:
http://elibrary.donnuet.edu.ua/2504/1/2022_NP_Nikolaichuk_Hotelno-restoranniy%20bussniss.pdf.

9. Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації : тези доповідей Х Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Київ, 6-7 квіт., 2023 р. / М-во освіти і науки України; М-во культури та інформаційної політ. України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; Київ. ун-т культури ; Ф-т готельно-ресторанного і турист. бізнесу. Київ : Вид. центр КНУКиМ, 2023. 478 с. UPL:
<https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=28748.pdf>.

10. Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. UPL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.

11. Державне агентство розвитку туризму. UPL:
<https://www.tourism.gov.ua/>.

12. ДСТУ ISO 14024:2018 (ISO 14024:2018, IDT)/ Екологічні маркування та декларації. ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКОВАННЯ ТИПУ І. Принципи та процедури: Національний стандарт України. UPL:
https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_ivo_14024_2018.pdf.

13. Економіка готельно-ресторанного господарства : навч. посібник / С. А. Александрова, Л. В. Оболенцева, В. Ю. Світлична ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 142 с.

14. Інновації, тренди та виклики в індустрії гостинності: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (4-5 травня 2023 р.). Львів: ЛТЕУ, 2023. 190 с. UPL:
https://www.researchgate.net/publication/370890703_Lvivskij_torgovelno-ekonomichnij_universitet_INNOVACII_TRENDI_TA_VIKLIKI_V_INDUSTRII_GOSTINNOSTI_Materiali_II_Miznarodnoi_naukovo-prakticnoi_konferencii_4-5_travna_2023_r.

15. Кіш Г. В. Інноваційні технології в діяльності готельно-ресторанних підприємств. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 6(12). С.65 – 77. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-6\(12\)-65-77](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-6(12)-65-77).

16. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД-2010). URL: https://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html.

17. Коркула О. Інновації у сфері готельно-ресторанного бізнесу в Україні. С.31-34. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. сем. 3 жовтня 2019 р., Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/25480/1/STRIG_2020_All.pdf.

18. Крисанов Д.Ф. Стратегічне управління модернізацією підприємств у контексті поглиблення інтеграції України до ЄС. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/55/54>.

19. Лисюк Т. В., Терещук О. С., Пасічник М. П. Інноваційні технології у готельно-ресторанному господарстві. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-11>.

20. Логвінов С., Борисенко О. Проблеми та перспективи сталості індустрії гостинності. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (6 жовтня 2022 року, м. Львів). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2022. С.66-68.

21. Максимюк С.О. Організаційний механізм економічної безпеки на прикладі підприємств індустрії гостинності. Актуальні проблеми економіки і торгівлі в сучасних умовах євроінтеграції : матеріали наукової конференції. Львів : ЛТЕУ, 2017. С. 428–430. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/105/103>

22. Максименко О.Р., Красножон С.В. Інноваційні технології у туристичному та готельно-ресторанному бізнесі. Збірник наукових праць ХКТЕІ. 2020. №16. С. 252 – 261.

23. Москвічова О. Відновлення готельно-ресторанного бізнесу України у післявоєнний період: зарубіжний досвід. Трансформація готельно-ресторанного бізнесу регіону в умовах євроінтеграції : матеріали Міжнародної науково-

практичної конференції, м. Чернівці, 11 травня 2023 р. Чернівці: Технодрук, 2023. 266 с С.65-69. UPL: http://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/subsection/nayka/konf_11_05_2023.pdf

24. Незвещук-Когут Т.С., Язіна В.А. Готельно-ресторанне господарство як основна складова частина сфери туризму та її вплив на соціально-економічний розвиток України. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. Випуск 4, 2020. С 51-57. UPL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/105/103>.

25. Нищенко О.В. Готельно-ресторанний бізнес України: реалії та перспективи розвитку. III Всеукраїнська конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості». 2022. С. 154-160. UPL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/22830/1/Innovatyka2022_V2_P154-160.pdf

26. У 2023 році податкові надходження від туристичної галузі України вийшли на довоєнний рівень. Державне агентство розвитку туризму. UPL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2023-roci-podatkovi-nadhodzhennya-vid-turistichnoyi-galuzi-ukrayini-viyshli-na-dovoienniy-riven>.

27. Олійник О.М., Сапельнікова Н.Л., Тонких О.Г. Сучасні тенденції розвитку ринку готельно-ресторанних послуг: актуальні проблеми економіки. №2 (236), 2021. UPL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/2.21._topic_Oliynyk-O.M.-Sapelnikova-N.L.-Tonkikh-O.G.-40-46.pdf.

28. Останні тенденції та поради щодо веб-сайту готелю. UPL: <https://www.smart-planet.com.ua/hotel-website-trends-2021/>.

29. Офіційний сайт міжнародної організації «Green key». URL: <https://www.greenkey.global/>.

30. Паньків Н. Є., Гунько В. М. Вплив закладів туристичної інфраструктури на навколишнє середовище та розвиток еко-готелів як

інноваційної концепції гостинності. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(3). С. 108–112.

31. Пашута М. Т., Шкільнюк О. М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 118 с.

32. Полінкевич О. Стратегії розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020. с.24-29.

33. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>

34. Петрович Й. М. Модернізація промислових підприємств як передумова їх ефективного розвитку. Сучасні проблеми економіки і менеджменту : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 45-річчю Інституту економіки і менеджменту та 20-річчю Інституту післядипломної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, 10–12 листопада 2011 р.). Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2011. С. 249–25.

35. Присяжнюк Н.І., Лазоренко Н.П. Економічна доцільність використання геліосистем на базі готелю (на прикладі ПАТ «Прем'єр Палац», м. Київ) // Наукові праці НУХТ. 2015. Т.21. №1. С.177-181.

36. Світлинець О., Горішевський П., Халілова-Чуваєва Ю. Інноваційні стратегії в управлінні готельно-ресторанними послугами: від зелених ініціатив до соціальної відповідальності. Економіка та суспільство. Випуск # 60/2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3701/3630/>.

37. Серета Н., Піюренко І. (2023). Інноваційна діяльність в готельно-ресторанному бізнесі. Економіка та суспільство. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-58>.

38. Сучасні тенденції та стратегії відновлення індустрії гостинності після COVID-19 та карантинних обмежень: монографія / Г.О. Горіна, Г.А.

Богатирьова, Ю.С. Дорош, Р.І. Дудченко та ін.; наук. ред. Г.О. Горіна. Кривий Ріг : Вид. ДонНУЕТ, 2023. 142 с. UPL: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2745>.

39. Сучасні інноваційні технології у сфері готельно-ресторанного господарства. Матеріали студентської наукової інтернет-конференції, м. Чернівці, 05 травня 2023 р. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2023. 96 с.

40. Стратегічна Дорожня карта «Відновлення малого та середнього бізнесу у секторі туризму та гостинності в 2023–2033 роках. Київ. 2024. UPL: <https://nto.ua/assets/files/ntou-library-small-and-medium-sized-businesses-recovery.pdf>.

41. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#n9>.

42. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. сем. (3 жовтня 2019 р., с. Гута). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. 64 с.

43. Таран-Лала О. М. Особливості стратегічного управління підприємств Економіка та суспільство. Випуск # 25 / 2021. С.76-84.

44. Туристична статистика України за 1 квартал 2024 року UPL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2024-roci-do-derzhbyudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-vzhe-nadiyshlo-616-mln-grn>.

45. Тертичка В.В. ТЗ5 Стратегічне управління : підручник / Валерій Тертичка. Київ : «К.І.С.», 2017. 932 с.

46. Федулова Л. І. Технологічна модернізація промисловості України / Л. І. Федулова. Київ: Ін-т екон. та прогнозув., 2008. 472 с.

47. Феєр О. В. Модернізація як економічна категорія. Науковий вісник Мукачівського державного університету, 2016. С.70-75. UPL: [file:///C:/Users/ludmi/Downloads/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2016_Issue_1\(5\)_70-75.pdf](file:///C:/Users/ludmi/Downloads/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2016_Issue_1(5)_70-75.pdf)

48. Четирбук О.Р. Інноваційні напрями модернізації закладів індустрії гостинності: Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка: «Соціальна відповідальність як основа інноваційного розвитку бізнесу», (Тернопіль, 18 листопада 2022 року. С. 91-92. UPL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/40003/2/SRBD_2022_Chetyrbuk_O-Innovative_directions_of_91-92.pdf.

49. Черпак І. С., Кошевий М. М. Сутність і зміст поняття модернізації підприємств. UPL: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/2_cherpak.htm.

50. Шацька З. Я., Семко В. В. Впровадження нових технологій на вітчизняних підприємствах матеріали Міжнар. нак.-практ. конф., 24 травня 2017 р. Київ : КНУТД, 2017. С. 370–373.

51. Шашина, М. (2018). Визначення поняття структурна модернізація економіки. Підприємництво та інновації, 2018. (5), С. 72-75. UPL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/69>.